

Sâu răng ở trẻ em «Đã» em đi...n ra nhớt thối nã o?

Đã»ng gã»p cá»sa Thuc Duong
04/09/2012

Sâu
răng số»m á»Đã» em (eec) rá»t phá»• biá»n, chiá»m tá»• lá»± 30-50% á»Đã» các nã»á»c
Đã»ng phát triá»fn và á»á»n 70% á»Đã» các nã»á»c phát triá»fn. Trá» bá»• sâu răng khi
nhá»• tuá»•: Đã»á»c ghi nhá»-n có nguy cã» bá»• sâu răng khi lá»n lên, vì vá»-y phòng
ngá»«a sâu răng số»m á»Đã» em giúp tránh Đã»á»c các vá»n Đã»• quan trá»ng vá»• rã»ng
miá»ng sau này.

Cã» chá» gây bá»nh

Sá»±
hình thành sâu răng phá»¥ thuá»™c vào các acid há»u cã» Đã»á»c tá»o ra tá»« sá»± lên
men các carbohydrate trong thá»c Đã»n do vi khuá»n làm giá»m Đã»™ pH á»Đã» các
má»ng bám rã»ng và tá»o ra các chá»— bá»• má»t khoáng. Sang thã»ã»ng sâu rã»ng ban
Đã»Đã»u có dá»ng các Đã»á»fm trá»ng Đã»á»c trên men rã»ng, và lá»— sâu rã»ng số»½ xuá»t
hiá»±n khi tình trá»ng má»t khoáng tiá»n triá»fn.

Nhóm
các vi khuá»n streptococcus mutans có liên quan Đã»á»n sá»± hình thành sâu
rã»ng. Các vi khuá»n này có khá» nã»ng bám dính vào men rã»ng, tá»o ra nhá»•u
chá»t acid và sá»ng á»Đã» môi trã»á»ng pH thá»p.

Khi
men rã»ng bá»• thá»ng lá»—, các loá»i vi khuá»n khác (các lactobacillus) số»½
sinh sôi á»Đã» rã»ng, tá»o ra môi trã»á»ng acid và thúc Đã»y hóa trình má»t
khoáng. Sá»± má»t khoáng do acid Đã»á»c tá»o ra tá»« vi khuá»n phá»¥ thuá»™c nhá»•u
vào sá»• lá»n tiêu thá»¥ và loá»i carbohydrate có trong thá»c Đã»n.

Triá»±u chá»ng, biá»fu hiá»±n

Sâu
rã»ng trên rã»ng số»a thã»á»ng khá»Đã» Đã»Đã»u á»Đã» các há»• và rãnh. Các sang thã»ã»ng
nhá»• khó có thá»f phát hiá»±n bá»ng má»t thã»á»ng; nhã»ng các sang thã»ã»ng lá»n
thã»á»ng có biá»fu hiá»±n là lá»— thá»ng á»Đã» má»t nhai.

Vá»•
trí sâu rã»ng thã»á»ng gá»p Đã»ng hàng thá»c 2 là á»Đã» má»t bên (má»t tiá»p xúc giá»a
các rã»ng), và rá»t nhá»•u trã»á»ng há»p chá»%o có thá»f phát hiá»±n khi chá»¥p
X-quang rã»ng. Các tá»n thã»ã»ng do sâu rã»ng biá»fu hiá»±n á»Đã» các bá»• má»t trã»n
láng (má»t ngoài và má»t trong) thã»á»ng chá»%o gá»p á»Đã» trá» có sâu nhá»•u rã»ng
nghiêm trá»ng.

Tình
trá»ng sâu nhá»•u rã»ng nghiêm trá»ng á»Đã» trá» em và trá» nhá»• Đã»á»c gá»•i là sâu
rã»ng số»m á»Đã» em (early childhood caries - ECC), sâu rã»ng bú bình
(nursing bottle caries) hay sâu rã»ng á»Đã» trá» bú bình (baby bottle tooth
decay) Đã» Đã»á»c ghi nhá»-n không chính xác vá»•i thá»±c tá»i bú bình.

Tuy
sá»± khá»t há»p giá»a tình trá»ng nhá»...m trùng do vi khuá»n gây sâu rã»ng á»Đã» trá»
em và sá»• lá»n Đã»n chá»t Đã»á»ng, có cá» á»Đã» trá» bú bình và trá» Đã»n thá»c Đã»n Đã»á»c,
là rá»t quan trá»ng song vá»«n còn các yá»i tá»• khác có vai trò quan trá»ng

trong sâu rãfng nhÆ° thiá»fu sá»£n men các rãfng sá»a vì thiá»¿u dinh dÆ°á»jng trong thai ká»³ hay vì sinh non.

Sâu
rãfng sá»m á»Ỗ trá» em (ECC) rá»t phá»• biá»¿n. Bá»nh có thá»f xuá»t hiá»nh sá»m trÆ°á»c 12 tháng tuá»i, nhiá»u tháng trÆ°á»c khi trá» Ä'Æ°á»£c Ä'Æ°a Ä'á»¿n bác sÄ© nha khoa. Các Ä'á»i tÆ°á»£ng có nguy cÆ°i bá»« ECC bao gá»m trá» thÆ°á»ng xuyên Äfn chá»t Ä'Æ°á»ng (thÆ°á»ng xuyên dùng các thá»c uá»ng, thá»c Äfn có Ä'Æ°á»ng hoá»c bánh snack), trá» em nhá»p cÆ°, trá» có nhiá»u ngÆ°á»i thân nhÆ° cha má»¹ hay các anh chá»« em ruá»™t bá»« sâu rãfng, và trá» có dá»« dá»jng á»Ỗ rãfng.

Các biá»¿n chá»ng

Ná»¿u
không Ä'Æ°á»£c Ä'ia»u trá»«, tình trá»jng sâu rãfng sá»½ dá»«n Ä'á»¿n rãfng sâu bá»« há»Sy hoá»j toàn bá»™ và tá»n thÆ°Æjng Ä'i vào tá»Sy rãfng, dá»«n Ä'á»¿n viêm tá»Sy rãfng và gây Ä'au nhá»c. Viêm tá»Sy rãfng có thá»f tiá»¿n triá»fn Ä'á»¿n hoá»j tá»-, vì khuá»n xâm lá»yn xÆ°Æjng á»• rãfng và gây áp xe rãfng. Nhiá»...m trùng rãfng sá»a có thá»f á»£nh hÆ°á»Ỗng Ä'á»¿n quá trình má»c rãfng vÄ©nh viá»...n. Má»™t sá»« trÆ°á»ng há»£p nhiá»...m trùng rãfng sá»a có gây ra nhiá»...m trùng huyá»¿t hoá»c nhiá»...m trùng các vùng má»t.

Ä'ia»u trá»«

Tuá»i
cá»Sa trá»« lúc bá»« sâu rãfng có ý nghÄ©a quan trá»ng trong viá»tc Ä'ia»u trá»« rãfng. Trá» em nhá»« hÆjn 3 tuá»i không có khá»£ nãfng há»£p tác vá»i thá»§ thuá»t Ä'ia»u trá»« rãfng và thÆ°á»ng Ä'oi há»i có các há»— trá»£ nhÆ° tìm giá»- trá»«, gây tê hay gây mê trong lúc trám rãfng. Sau 4 tuá»i, trá» có khá»£ nãfng Ä'áp á»c»ng vá»i viá»tc chá»a rãfng và vá»i thuá»c gây tê tá»j chá»—.

Ä'ia»u
trá»« rãfng có sá»- dá»ng amangam bá»ic, vá»t liá»tu trám composite hay mảo toàn diá»nh có thá»f giúp giá»- lá»j Ä'Æ°á»£c các rãfng sâu. Ná»¿u tá»n thÆ°Æjng lan Ä'á»¿n tá»Sy rãfng, cá»£n lá»y má»™t phá»£n tá»Sy rãfng hay lá»y toàn bá»™ tá»Sy rãfng. Ná»¿u phá»£i nhá»• rãfng sâu, khá»£ng trá»ng sau nhá»• rãfng cá»£n Ä'Æ°á»£c duy trì Ä'á»f ngÄfn không cho di chuyá»fn các rãfng còn lá»j dá»«n Ä'á»¿n sai vá»« trí các rãfng vÄ©nh viá»...n vá»• sau.

Tình
trá»jng nhiá»...m trùng rãfng còn khu trú trong xÆ°Æjng á»• có thá»f Ä'Æ°á»£c xá»- lý bá»ng các biá»nh pháp tá»j chá»— (nhá»• rãfng, lá»y toàn bá»™ tá»Sy rãfng). Kháng sinh Ä'Æ°á»ng uá»ng có chá»%o Ä'á»nh cho các trÆ°á»ng há»£p nhiá»...m trùng rãfng có viêm mô tá»¿ bào, sÆ°ng má»t hoá»c trong thÆ°á»ng há»£p không thá»f gây tê rãfng vì có viêm.

Penicillin
là kháng sinh Ä'Æ°á»£c chá»n ngoá»j trá»« trÆ°á»ng há»£p bá»nh nhi có tiá»n cÄfn dá»« á»c»ng vá»i thuá»c này, khi Ä'ó có thá»f thay thá»¿ bá»ng clindamycin hay erythromycin. Các thuá»c giá»£m Ä'au uá»ng nhÆ° ibuprofen thÆ°á»ng có hiá»tu quá»£ kiá»fm soát tá»t cÆjn Ä'au. Ná»¿u tình trá»jng nhiá»...m trùng lan rá»™ng Ä'e dá»a sinh má»jng trá»« cá»£n dùng các kháng sinh Ä'Æ°á»ng tiêm.

Phòng ngá»«a

Biá»nh
pháp phòng chá»ng sâu rãfng hiá»tu quá»£ nhá»t là cho fluor tá»i Ä'eu vào nÆ°á»c sá»- dá»ng vá»i ná»ng Ä'á»™ 1ppm. Trá» em sá»ng á»Ỗ vùng có nguá»n nÆ°á»c thiá»¿u u fluor có

nguy cÆj cao bá»' sâu rĂfng và cá°šn Ä'Æ°á»Æc dùng bá»• trá»£ chá°Ït fluor. Ä°á»f tránh quá liá»•u fluor, bác sĂ© không kê Ä'Æjñ thuá»'c có fluor có sá»' IÆ°á»Æng quá 120mg.

Biá»fu

hiá»ñ cá°Ïp tính cá»ša quá liá»•u fluor (cao hÆjñ 5mg/kg) cá°šn Ä'Æ°á»Æc xá»- trí khá°©n cá°Ïp. Dùng các dá°jng fluor bôi ngoài (do bác sĂ© hay bá»ñnh nhi thá»±c hiá»ñ) có ích lá»£i cho các bá»ñnh nhi có nguy cÆj bá»' sâu rĂfng.

Vá»ñ sinh rĂfng miá»ñng

Ä°ánh

rĂfng há°±ng ngày, nhá°Ït là vá»»i kem Ä°ánh rĂfng có fluor, sá°½ giúp ngĂfn ngá»«a sâu rĂfng. Ä°a sá»' trá°» em dÆ°á»»i 8 tuá»•i không chá»u Ä°ánh rĂfng Ä°á°šy Ä°á»š. Do vá°-y, các bá°-c cha má°¹ có trách nhiá»ñm vá»• viá»ñc vá»ñ sinh rĂfng miá»ñng cá»ša trá°» em, làm thay Ä°á»»i thói quen cá»ša trá°» theo hÆ°á»»ng tích cá»±c.

Chá°¿ Ä°á»™ Äfn uá»'ng

Giá°£m

sá»' lá°šn Äfn các chá°Ït có Ä'Æ°á»•ng có hiá»ññu quá°£ phòng ngá»«a sâu rĂfng. Vì vá°-y, không nên cho trá°» dùng các thá»©c uá»'ng ngá»•t, hay dùng chá°Ït ngá»•t vào ban Ä°êm; Ä°á»'i vá»»i trá°» có nguy cÆj cao bá»' sâu rĂfng cá°šn tránh cho dùng các loá°j bánh snack giá»a các bá»a Äfn.

Trám bít há»' rãnh

Trám

bít há»' rãnh bá°±ng resin Ä'Æ°á»Æc ghi nhá°-n là có hiá»ññu quá°£ phòng ngá»«a sâu rĂfng á»Ï các rĂfng cá»'i sá»a và rĂfng cá»'i vĂ©nh viá»...n. Trám bít há»' rãnh có hiá»ññu quá°£ nhá°Ït khi Ä°á°t ngay sau khi các rĂfng vá»«a má»»i má»•c (trá°» 1-2 tuá»•i) và cho các trÆ°á»•ng há»£p rĂfng cá»'i có khe sâu hay rãnh sâu.

ThS. BS. Ngô Lê Thu Thá°£o - Ä°HYD TP.HCM